

**miljøpartiet
de grønne**

bodø

KOMMUNEPROGRAM

2019-2023

VEDTATT 28. JANUAR 2019

INNLEDNING

*Miljøpartiet De Grønnes mål er et medmenneskelig samfunn i økologisk balanse.
– Fra Miljøpartiet De Grønnes prinsippprogram*

Kjære velger!

Verden står ved et veiskille. Utfordringene knytta til klima og miljø gjør at langsiktig trygghet, frihet og velferd for alle står på spill. Derfor trengs det folk i alle landets kommuner og fylker som setter klima og miljø først.

De siste fire årene har Miljøpartiet De Grønne, med én representant i Bodø bystyre, bidratt til å sette miljø og klima høyere på dagsorden. Det var De Grønne som først tok opp problemene knytta til miljøskadelig gummigranulat i kommunens kunstgressbaner. Det var vi som fikk et enstemmig bystyre med på å vedta at 1,5-gradersmålet skal ligge til grunn for Bodø kommunes virksomhet. Og det er vi som har påpekt paradokset i at Bodø – som skal bli «en spydspiss i det grønne skiftet» – ikke makter å kutte sine egne utslipp.

I neste periode skal vi fortsatt være garantisten for at miljøspørsmål settes på dagsorden lokalt. Men et grønt lokalsamfunn er også trygt, inkluderende og menneskevennlig. Derfor har vi vært med på å sikre økt lærertetthet i Bodø-skolen. Vi har tilført nye stillinger til Bodø kulturskole. Og vi har tatt stått på barnas side i kampen for tryggere skoleveier og bevaring av byens hundremeterskoger.

Vi lover å stå på – for både mennesker og miljø.

Grønn lokalpolitikk kommer i ulike former. Virkemidlene er kanskje forskjellige på Grünerløkka og på Grønnåsen, i Trondheim og på Tverlandet, i Bergen og i Bodøsjøen. Men målet er det samme: Å skape et godt samfunn innenfor rammene av hva som er miljømessig bærekraftig.

I dette programmet kan du lese mer om våre visjoner for Bodø de neste fire årene.

Godt valg!

Grønn hilsen

Håkon Møller (førstekandidat), Paro N. Lyngmo (andrekandidat), Danielle Johanna Hansen (tredjekandidat), Mathias Reinart (fjerdekandidat)

1. DEN GRØNNE BYEN

By- og arealplanleggingen påvirker oss mer enn vi kanskje tenker over i det daglige. En grønn og bærekraftig byutvikling legger til rette for helsefremmende nærmiljø og lokale fellesskap, bidrar til at vi kan nå klimamålene, og er med på å sikre livsgrunnlaget for dem som kommer etter oss.

Bodø har vokst fra å være en småby til å bli en liten storby. På veien har man gjort mye rett: Boliger bygges og gir mer liv i sentrumskjernen, arbeidet med havnepromenaden er i full gang, og Stormen har blitt en naturlig møteplass for byens befolkning.

Miljøpartiet De Grønne har større visjoner for Bodø by. Vi vil føre en aktiv bypolitikk som bidrar til helhet og sammenheng i byutviklingen, som fremmer sunne og inkluderende bomiljø for bodøværinger i alle aldre, og som tar vare på det historiske Bodø samtidig som byen får vokse og utvikle seg videre.

Planleggingen av en ny bydel på Hernes er en historisk mulighet til å tenke nytt på områder som energi, transport, deling og medvirkning. Vi vil skape en grønn og menneskevennlig bydel som gir rom for både natur, kunst og kultur, urbane uttrykk og menneskelig mangfold.

De Grønne vil

- styrke byens identitet og særpreg gjennom en aktiv byutviklingspolitikk som bevarer kulturminner, stiller krav til nybygg og bevarer forbindelsene til naturen
- føre en byutvikling som tar hensyn til lokalklima (vind, sol og skyggevirking)
- opprette en stilling som byarkitekt
- opprette en kommunal byggeskikk- og bevaringspris
- bevare nærnaturen i byen som kilde til kortreist friluftsliv
- bevare, integrere og fremheve viktige kulturminner i den nye bydelen på Hernes
- ha en nullvisjon for nedbygging av matjord i Bodø kommune
- bevare Rønvikjordene for framtida ved å avvise en ny områdeplan for N1 og sikre hele området som landbruksareal i kommuneplanens arealdel
- sikre at Vågønes gård har et mangfold av tilbud og fasiliteter som gjør gården attraktiv for kommunens innbyggere
- sikre likestilling når nye gater, veier og plasser oppkalles etter historiske personer
- at nye boligområder skal skape varierte bomiljø med et mangfold av boformer
- legge barn og unges perspektiv til grunn for byutviklingen, for eksempel ved fortsatt bruk av Barnetråkk-metodikken
- bruke utbyggingsavtaler for å sikre bidrag til friarealer og annen infrastruktur

- styrke kommunens lokalsentre som arenaer for handel, tjenester og møter mellom mennesker
- at større arbeidsplasser skal legges til områder med god kollektivdekning
- gjennomføre en gjennomgang av avsatte arealer til næring og karakterisere disse etter ABC-prinsippet om rett næring på rett lokalitet
- styrke Bodø ByLab som et redskap for å gi innbyggerne reelle medvirkningsmuligheter og eierskap til byutviklinga
- jobbe for flere bilfrie områder i Bodø sentrum, samt gradvis fjerne gateparkering i sentrum til fordel for sykkelinfrastruktur, beplantning, bredere fortau, uteserveringer osv.
- utvikle Solparken/Rådhusparken til en sammenhengende, bilfri park
- i samarbeid med næringsdrivende i sentrum igangsette et prøveprosjekt med gågater i sommersesongen, kombinert med gratis eller rabattert bruk av kommunal gategrunn
- vurdere å stenge Dronningens gate for biltrafikk gjennom Anna Benoni-parken, samt gå imot å etablere parkeringsanlegg under parken
- at alle nye kommunale nybygg vurderes etter CO₂-avtrykk i et livsløpsperspektiv
- kreve Breeam-sertifisering (minst BREEAM NOR Excellent) og vurdere grønne tak på kommunale nybygg, og jobbe for økt bruk av massivtre i nye bygg
- jobbe for sunn byluft med lave nivåer av svevestøv, NO_x og annen forurensning
- få på plass en belyningsstrategi som bidrag til økt livskvalitet og berikelse for innbyggere og besøkende

2. EN AKTIV SAMFERDSELSPOLITIKK

Miljøpartiet De Grønne vil føre en samferdselspolitikk som prioriterer. I framtida kan vi ikke lenger bygge oss ut av kapasitetsproblemer på veinettet. I stedet må vi satse på grønne og arealeffektive transportformer som kutter utslipp og utnytter knappe arealressurser bedre.

Gjennom rulleringen av Bypakke Bodø har vi mulighet til å utjevne privatbilismens konkurransefortrinn overfor kollektiv, sykkel og gange. Vi vil fortsette arbeidet for at bypakka skal kunne omgjøres til en byvekstavtale gjennom en utvidelse av byvekstordningen i neste Nasjonal transportplan (NTP).

De Grønne vil:

- ta utgangspunkt i prioriteringsprinsippet der de myke trafikantene tilgodeses først, etterfulgt av kollektivtransport og personbiler
- jobbe for at Bodø skal innlemmes i ordningen med byvekstavtaler
- støtte opp om tiltak for selvkjørende biler som et supplement til gange, sykkel og kollektiv
- støtte opp om bildelingsinitiativer
- legge målet om nullvekst i personbiltrafikken til grunn for transport- og arealplanleggingen, sammen med et mål om å redusere biltrafikken i sentrumskjernen
- føre en parkeringspolitikk som prioriterer kunder og besøkende i sentrum, og vurdere å fjerne minimumskravet til parkering for nybygg i sentrumskjernen
- vurdere innfartsparkeringsplasser utenfor bomringen langs hovedveiene inn til byen
- utrede beboerparkering i områder der fremmedparkering utgjør et problem for beboere
- kreve at eventuelle nye parkeringsanlegg skal kunne konverteres til annen bruk
- vurdere nye ladepunkter for elbil i kommunal regi
- etablere støtteordning for elbillading i borettslag
- innføre pilotprosjekter med hjertesone rundt utvalgte skoler og gjøre Bodø til pilotkommune for 20-sone på skoleveier
- gjøre Bodø til en trygg sykkelby for alle ved å opparbeide sykkelveinettet i tråd med kommunedelplan for sykkel, og utvide det prioriterte rutenettet for vinterdrift
- ta initiativ til at Bodø kommune skal sertifiseres som sykkelvennlig arbeidsplass
- etablere flere sykkelparkeringsplasser under tak, i kombinasjon med servicestasjoner for sykkel
- videreføre den kommunale støtteordningen for kjøp av elsykkel
- bevare snarveier, tilbakeføre snarveier som er privatisert, og få på plass en kommunal gåstrategi
- jobbe for økt frekvens og lavere priser på buss, samt bedre bussdekning i ytterkantene av kommunen
- videreføre fordeler knytta til bompasseringer og parkeringsavgift for å øke andelen nullutslippsbiler

3. GRØNN BOLIGPOLITIKK

Miljøpartiet De Grønne i Bodø vil at fortetting skal være en strategi når lokalisering av ny bebyggelse skal skje. Fortettingen kan imidlertid bidra til å skape dårlige boforhold med mindre det stilles strenge krav til kvalitet. Gode lysforhold, trygg vei til skole, lek og fritidsaktiviteter er nødvendige krav som må stilles. Tiltak som vil bidra til å redusere privatbil i nærhet av boligområder må iverksettes for å gi barna nødvendig trafiksikre omgivelser.

Økt andel boliger i byen krever en stor variasjon i grønne områder for å tilfredsstille behovet for ulik type lek. Ikke alle områder skal være opparbeidet som parker. De røffe, uopparbeidede områdene har stor verdi for barns lek.

Boligprisene er for tiden så høye at mange har vanskeligheter med å skaffe seg sin første bolig. Høye priser på kjøp av bolig øker også prisen på utleie.

Når flyplassen flyttes vil det skapes store områder for blant annet boliger. Dette åpner for en unik mulighet til å etablere boliger med innovative løsninger både med hensyn på klimatilpasning og alternative boformer. Måten vi bor på og bruker areal og ressurser er individuelt orientert og skaper unødvendig stort forbruk.

Variasjon i familiesammensetningen innen et boligområde har stor verdi. Nye boligområder som etableres bør derfor legge opp til at personer kan bli boende i nabolaget selv om livsfasen endres.

De Grønne i Bodø vil:

- at andelen utleieboliger økes for førstegangsetablerere
- at kommunale boliger skal leies ut til kostpris
- at alle nye boligområder skal ha variert bebyggelse tilpasset personer med forskjellige inntektsnivåer og livsfase.
- at det skal legges vekt på klimatilpasning, materialvalg og energibruk i nye utbyggingsområder
- at ny bydel på dagens flyplassområde åpnes for bebyggelse med innovative tekniske løsninger og alternative boformer
- muliggjøre bygging på dugnad og selvbygging
- legge til rette for alternative boformer slik at de som ønsker å leve med et mindre ressursforbruk får anledning til det.
- sørge for at sentrum av byen får økt bosetting av folk i alle livsfaser
- kartlegge boligbehovet med tanke på planlegging av ulike typer boliger, for eksempel boliger med livsløpsstandard
- gjøre det lettere for førstegangsetablerere uten egenkapital å få startlån

4. EN ANSVARLIG KOMMUNE

En sosialt, økonomisk og økologisk bærekraftig kommune legger til rette for en samfunnsutvikling hvor ressursene brukes uten at kommende generasjoners muligheter forringes. Bodø er en av de største innkjøpere og forbrukere i fylket. Denne posisjonen må brukes til å skape et marked for varer og tjenester med høy kvalitet og etisk standard. De Grønne i Bodø vil at kommunen i sitt virke og sin politikk skal vise omtanke og respekt for alle mennesker, dyr og våre felles livsbetingelser.

Ny teknologi bidrar til at arbeidsoppgaver innenfor de fleste næringer vil bli endret eller automatisert. Dette gjelder også for Bodø kommune. Samtidig øker behovet for omsorgstjenester etter hvert som andelen eldre i befolkningen øker.

Kommunen har sammen med andre offentlige institusjoner et særskilt ansvar for at elever som ønsker lærlingeplasser har alternativer å velge mellom. Det offentlige må derfor selv legge til rette for arbeidsplasser for lærlinger samtidig som det settes krav til at de en handler med også har lærlingeplasser i sine bedrifter.

De ansattes medvirkning og innflytelse er avgjørende for at kommunen skal være en god arbeidsplass. De ansattes fagforeninger og de ansattes direkte innflytelse i det daglige arbeidet bidrar til bedre resultater og bruk av organisasjonens kompetanse.

Kommunen skal utvise stor grad av raushet og tillit til at de ansatte kan gjøre selvstendige vurderinger i det daglige arbeidet uten detaljstyring. Dette forutsetter en ledelse som kan organisere arbeidet og som gir de ansatte muligheter til å utvikle nødvendig kompetanse.

Energibehov for skip som ligger i havna nær befolkningsområder, skaper støy og utslipp til luft og kan være betydelige og bidra til helseskadelig lokal forurensning. Reduksjon av utslippene fra skipsfarten er et generelt mål. Skip i Bodø havn bør være tilkoblet landstrøm.

De Grønne vil:

- sørge for at Bodø kommune planmessig kutter klimautslippene ved bruk av årlige klimaregnskap og klimabudsjett
- videreføre satsingen på Ny By som prosjekt for nyskapende og fremtidsrettet planlegging og bygninger nye, klimavennlige løsninger
- redusere bruken av plast i kommunen og stille krav om at arrangementer på kommunal grunn er plastfrie
- kreve økt andel økologisk mat i de kommunale barnehagene
- skrinlegge kommunens mål om vekst i passasjertrafikken ved Bodø lufthavn

- prioritere vedlikehold og energiøkonomisering av kommunale bygg gjennom kommunebudsjettet
- at energiproduksjon i kommunen skal være samfunnsnyttig og uten negative konsekvenser for naturen og miljø
- jobbe for etablering av landstrøm i Bodø havn
- vurdere samfunnsnyttien av økt antall cruiseanløp opp mot miljøbelastningen
- prioritere utslippsfri transport ved kjøp av varer og tjenester der det er tilgjengelig
- ta initiativ til at hele kommunens virksomhet miljøsertifiseres
- føre en økonomisk politikk som er bærekraftig og i tråd med kommunens vedtatte handlingsregler
- fullføre arbeidet med Fairtrade-sertifisering av Bodø kommune

5. ÅPENHET OG INKLUDERING

Bodø kommune skal være åpen og inkluderende overfor alle som kommer til byen. Byen skal også være åpen for nye ideer og tanker, og anse annerledeshet som en ressurs i utviklingen av samfunnet.

I kommunens bygg skal det være lett å orientere seg og god fremkommelighet for alle. Tilgjengelighet for alle anses som en demokratisk verdi som kommunen hegner om.

Folk som trenger støtte skal møtes med åpenhet og velvilje.

Bodø kommune skal legge til rette for en utstrakt åpenhet og sørge for at befolkningen har tilstrekkelig med informasjon til å delta i det offentlige ordskiftet. Dette innebærer også en stor grad av raushet for at kommunens ansatte kan bringe sin store kunnskap ut i det offentlige rom.

De Grønne i Bodø vil:

- at kommunens digitale hjemmesider holdes oppdatert og er lette å bruke for alle grupper
- styrke Bodø ByLab som et redskap for å gi innbyggerne reelle medvirkningsmuligheter og eierskap til byutviklinga
- ved behandlinga av søknader til stillinger i kommunen skal søker anonymiseres slik at kjønn, alder og etnisitet ikke legges til grunn for tilsetting og ikke er kjent for de som vurderer søknadene
- sikre programmer for integrering av innvandrerkvinner i arbeidsliv og i samfunnslivet for øvrig
- ta initiativ til pilotprosjekter med redusert arbeidstid i kommunen
- sørge for mer fleksible arbeidstider og stillingstyper etter behov for kommunens ansatte
- gå imot tiggeforbud i Bodø

6. BARNEHAGE OG SKOLE

En trygg oppvekst legger grunnlaget for et godt liv. Barnets behov for trygghet, trivsel og kjærlighet, samt fravær av overgrep og forsømmelse, må alltid prioriteres fremfor andre hensyn. Barnehage og skole skal tilrettelegge for helhetsmennesket som i voksen alder er rustet til å bidra i samfunnet.

Det er viktig å øke normalbegrepet i skolen slik at færre faller utenfor. Skolen skal være en trygg arena med ro og rom til å utvikle seg, lære og vokse. Relasjoner og relasjonskompetanse må ligge til grunn – mennesket først. Skolen skal bidra til å senke prestasjonspresset i samfunnet og gi alle muligheten til å delta i fellesskapet med livsmestring, læringsglede, kritisk tenkning og evne til problemløsning.

Miljøpartiet De Grønne mener at samfunnets viktigste oppgave er å sikre at barn og unge utvikler seg til skapende mennesker med selvtilit og selvinnsikt, med forståelse for, og vilje til, å ta ansvar for seg selv og omverdenen. Vi vil gi de foresatte fleksibilitet til å ivareta det enkelte barns behov og en grunnleggende rett til å overføre kunnskap til kommende generasjoner.

De Grønne i Bodø vil:

- opprettholde dagens skolestruktur i hele kommunen
- sørge for nok barnehageplasser til dem som ønsker det, med løpende opptak etter at barnet har fylt ett år. Foreldre skal ha reell frihet til å velge å sende barna i barnehage eller ikke, og mellom hel- og deltidstilbud.
- sikre at søsken får plass i samme barnehage.
- sikre at hver barnehage har en egen styrer som er til stede og følger opp det pedagogiske arbeidet.
- sikre bemanningsnormen og øke pedagogtettheten.
- sørge for at alle barnehagebarn i kommunale barnehager lærer om kropp og seksualitet, som et ledd i forebyggende arbeid mot seksuelle overgrep.
- jobbe for søskenmoderasjon på tvers av barnehage og SFO
- redusere tidstyver i skolen og fjerne unødvendig og ikke-lovpålagt rapportering
- bygge gode og tilrettelagte skoler som gir et godt læringsmiljø
- opprettholde høy lærertetthet, og tilrettelegge for mindre klassestørrelser ved planlegging av nye skoler
- ha variert undervisning som tar hensyn til ulike elevers måte å lære på med en bred fagtilnærming
- ha kunnskap og holdninger som fremmer god folkehelse i barnehager og skoler på alle trinn.

- ha mer fokus på praktiske og skapende fag i skolehverdagen
- opprettholde Alberthaugens tilbud om tilrettelagt skolehverdag fra 5.trinn
- sikre en trygg skolevei for alle, for eksempel ved å etablere hjertesoner
- gjennomføre pilotprosjekt med leksefri skole
- sikre god helsesykepleierdekning ved kommunens skoler
- tilby tilstrekkelig antall lærlingeplasser i Bodø kommune
- gi et relevant helsetilbud til elever i videregående skole
- at barnehager og skoler skal være aktive brukere av nærnaturen, slik at barna utvikler gode holdninger til, og kunnskap om, naturen

7. KULTUR OG FRITID

Kulturen er limet i samfunnet, og den utvikler oss som samfunn og personer. Ulike kulturuttrykk bidrar til å gi oss opplevelser og ny kunnskap. Kulturpolitikken er et viktig element i samfunnsutviklingen. Mangfold, ytringsfrihet og kritikk er viktige faktorer i et demokratisk samfunn. Kultur som utfordrer og pirrer vår kritiske sans er næring til vårt demokratiske samfunn. Kulturpolitikken har et spesielt ansvar overfor barn og unge, og må gi rom for deres uttrykksformer og deltagelse.

Kommunens stadig mer mangfoldige befolkningssammensetning må gis anledning til å delta og sette sitt preg på kulturmangfoldet i byen.

De Grønne i Bodø vil at kultur- og fritidstilbudet skal ha en lav terskel for deltakelse. Dette er spesielt viktig for å nå ut til grupper som ut fra sosioøkonomiske og sosiokulturelle forhold ofte står på sidelinjen. Kultur er et viktig redskap for integrering, og kan bidra til å utjevne forskjeller i samfunnet – både sosiale ulikheter og forskjeller i helse.

Friluftslivet og bruken av naturen er viktig for mange i Bodø. De Grønne i Bodø vil at kommunen skal stimulere denne siden av kulturen da den også har en stor positiv effekt for folkehelsen.

Bodø har en rekke kulturminner fra både eldre og nyere tid. Kulturminnene er representert ved gravhauger, eldre bygg og gjenreisningsbyen, minner fra den siste krigen og nybygg som flyplassterminalen og Stormen konserthus og bibliotek. Disse viser et stort tidsspenn og er en ressurs som skal tas vare på, og benyttes aktivt, herunder i undervisning. Men også byplanen i seg selv har intensjoner og nedfelte verdier som må tas vare på. Det finnes for mange eksempler på at den opprinnelige byplanens intensjoner er blitt neglisjert og dermed er det skapt stor skade for bybildet.

De Grønne i Bodø vil:

- sikre et kommunalt tilbud av tilrettelagte lokaler for bredden i kulturlivet
- fremme et bredt og mangfoldig kulturtilbud, herunder minoritetskultur og det utfordrende som gir gode muligheter for deltagelse for alle
- sikre et godt kultur- og fritidstilbud i hele kommunen
- at det etableres prosjekter og produksjoner hvor amatører og profesjonelle i kulturlivet kan arbeide sammen
- arbeide for at europeisk kulturhovedstad skal bidra til å gi kultur og kunst et løft som kan skape varige verdier
- sikre en selvsagt andel av samisk kultur i kommunens kultursatsing og bidra til at de samiske språk i regionen kan holdes levende
- ansette en byantikvar i løpet av valgperioden

- jobbe for at Sjunghatten nasjonalpark skal fortjene betegnelsen "Barnas nasjonalpark"
- si nei til flere fritidsboliger i Bodømarka
- sikre spesielt mye brukte og/eller verdifulle områder for friluftsliv eller dyre- og planteliv mot utbygging
- arbeide for et samordnet tilbud blant museer og institusjoner i Bodøsjøen-området
- arbeide for sammenhengende skilting av turløyper i Salten
- utarbeide digitale kart som viser turstier tilpasset ulike funksjonsnedsettelse.
- at det etableres flere møteplasser for lek og fysisk aktivitet
- videreføre arbeidet for at Bodø skal bli europeisk kulturhovedstad i samarbeid med kulturlivet, næringslivet, nasjonale og regionale instanser

8. HELSE

For å forebygge livsstilssykdommer vil vi legge til rette for mer fysisk aktivitet og daglig mosjon i form av gange, sykling og turer i naturen. Viktig for god fysisk og psykisk folkehelse er at kommunene legger til rette for meningsfulle aktiviteter i regi av idrettslag, kulturinstitusjoner og ulike lag og foreninger.

Barn og unge utsettes i dag for et sterkt prestasjons- og kroppspress. Altfor mange utvikler psykiske lidelser av dette presset. Kommunen har et særskilt ansvar for at reklame som forsterker kroppspress ikke er synlig i det offentlige rom.

Personer i aldersgruppen 60-80 år har gjerne god tid og god helse, samt mye kunnskap, erfaring og kompetanse. Disse er en ressurs for samfunnet og har mye å bidra med på ulike arenaer.

Helsepolitikken må sees i sammenheng med andre politikkområder. Syke og pleietrengende mennesker skal få god og trygg omsorg, og behandling av høy kvalitet. I Bodø har vi et sykehus med bred kompetanse og spesialiserte funksjoner sentralt i byen. Dette gir helsemessig trygghet til kommunens innbyggere. Vi ønsker å videreutvikle bindeledd mellom kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten. Organisert pleie og omsorg er nødvendig, men kan ikke veie opp for mangler i levemiljø og levevilkår.

De Grønne i Bodø vil:

- sikre et godt helsetilbud i hele kommunen
- fokusere på at det er bedre å forebygge enn å behandle
- sikre lokalmiljøer der det er trygt å gå og sykle til barnehage, skole, arbeid og grøntområder
- bygge barnehager med tilgang til varierte utearealer som bidrar til fri lek, natur- og kulturopplevelser
- styrke samarbeidet mellom skolehelsetjenesten og helsevesenet for unge
- legge til rette for økt samarbeid mellom sykehuset og kommunehelsetjenesten blant annet ved å styrke institusjoner som kan fungere som bindeledd innen pleie og rehabilitering
- jobbe for økte ressurser i hjemmetjenesten
- legge forholdene til rette for en god fastlegeordning
- styrke arbeidet innen psykisk helse
- påby tydelig merking av retusjering av mennesker i reklame i det offentlige rom
- støtte ikke-kommersielle private initiativ innen omsorgssektoren
- støtte opp om Krisesenteret i Salten ved å øke senterets kapasitet og styrke tilbudet retta mot menn
- legge til rette for frivillighet innen helse og omsorg
- se på seniorer som en ressurs med mye erfaring, der mange har glede av og interesse

- for å delta i frivillig arbeid
- videreføre styringsgruppa for folkehelse som arena for tverrfaglige diskusjoner på tvers av kommunens avdelinger
  - sikre et holdningsskapende arbeid om folkehelse tilpasset barn og unge

9. NÆRINGS- OG ARBEIDSLIV

Miljøpartiet De Grønne vil at Bodø kommune skal ta sin del av ansvaret for å utvikle Norge til et samfunn med mindre oljeavhengighet og mer grønn verdiskaping. Kommunen bør spille en aktiv rolle i å stimulere til omstilling og nyskaping i næringslivet og for god næringsutvikling. Å tilrettelegge for god næringsutvikling krever en kombinasjon av politisk håndverk, offentlig forvaltning, næringsfaglig arbeid og synliggjøring.

Bodø har et levende gründermiljø og spennende utviklingsprosjekter. Vi ønsker nærmere samarbeid mellom kompetansemiljøer i Nordland for å fortsette nyskaping, utvikling og for å ha et levende og godt næringsliv.

Et levende sentrum som legger til rette for møter mellom folk og næringsliv bidrar til mer mangfold, mer innovasjon og større grad av lokalt eierskap i næringslivet.

De Grønne i Bodø vil:

- utvikle nettverk og samarbeidsarenaer for ungdom, studenter, kunnskapsmiljøer, gründere og næringsliv
- ha fokus på å løfte kvinnelige gründere og næringsledere for å skape balanse
- tilrettelegge for bredere utvalg av kulturnæringer
- støtte opp om innovasjonstiltak og opprettholde kommunens gründeratsing
- oppfordre til fokus på sosialt entreprenørskap
- sikre tilgjengelige næringsarealer i sentrumskjernen
- skjerme sentrumshandelen mot økt konkurranse fra handelsområder utenfor sentrum
- bruke kommunens næringsfond aktivt som et virkemiddel for satsing på grønt næringsliv
- støtte opp om prosjektet Kulturveien for å fremme kultur, lokal identitet og naturbasert næringsliv i kommunedel Skjerstad
- sørge for at også næringsutvikling og lokal verdiskaping skjer i tråd med FNs bærekraftsmål
- legge til rette for en bærekraftig utvikling av de blå næringene
- ha fokus på at ikke alle skal bli best innen næringsutvikling, men heller løfte frem de som det går bra med
- fremme et bærekraftig reiseliv i hele kommunen med fokus på kvalitet fremfor kvantitet

10. NATUR

Tap av biologisk mangfold er en av de aller mest alvorlige miljøkrisene i verden, og tendensen er negativ også i Norge. Naturområder vil også bidra til klimastabilisering og som flomvern. I tettbygde strøk er trær viktig for bedring av luftkvaliteten, blant annet ved at det reduserer svevestøv. I Bodø og Salten finnes det områder som er sårbare eller som har et ekstra rikt biologisk mangfold. Disse områdene trenger særskilt vern.

Friluftsliv og andre aktiviteter i naturen er viktig for å skape naturforståelse. Det har også gunstig effekt på psykisk og fysisk helse, og er derfor viktig både for den enkelte og for samfunnet. MDG vil derfor tilrettelegge for slik bruk av naturen. Samtidig må ikke dette skje på en måte som skader naturen eller forringer naturopplevelsene for andre.

Plast og andre ikke-nedbrytbare materialer utgjør et stort miljøproblem. Plastforsøpling er en alvorlig fare for livet i havet. Syntetiske stoffer, ikke bare PCB, kan ha hormonlignende effekter på særlig marine organismer, som blant annet medfører redusert reproduksjon.

De Grønne i Bodø vil:

- sikre tilstrekkelig kapasitet og kompetanse innen natur- og miljøforvaltning
- sikre naturverdiene i biologisk viktige områder, som Osan ved Soløyvatnet, Valosen, Vatnet ved Vatnvatn og områder på Kjerringøy og Mjønes
- sikre naturverdiene i Saltstraumen, Mistfjorden og Skjerstadvfjorden
- utføre en analyse av den funksjonelle kystsonen i kommunen
- ha restriktiv praksis for å gi tillatelse for bruk av vannskuter og forbud mot vannskuter i alle marine verneområder og nasjonalparker
- være restriktiv med tillatelse til bruk av motoriserte fremkomstmidler i naturområder, både hva gjelder 2- og 4-hjulinger og snøskuter
- føre en restriktiv politikk når det gjelder fritidsbebyggelse i strandsonen og si nei til ny fritidsbebyggelse i Bodømarka
- arbeide for å spre kunnskap om ville dyr i kommunen
- styrke kommunens miljøvernarbeid
- legge til rette for arter som er kraftig bestandsredusert og truet av utryddelse, og bevare deres leveområder
- jobbe for å fjerne svartelista vekster som ødelegger det biologiske mangfoldet i naturen
- kreve nullutslippsløsninger når nye områder avsettes til oppdrett

11. MED OMTANKE FOR DYRENE

De Grønnes solidaritetsprinsipp omhandler også vårt forhold til dyr. Vi ser egenverdien i dyr, og ikke bare kostnadene de representerer for samfunnet, eller de godene de gir oss. Derfor er det viktig at kompetansen og forståelsen av dyr som sansende skapninger økes, både hos barn og voksne. Som del av forståelsen vil vi arbeide for at de ville dyrenes omgivelser ikke raseres. Husdyr og kjæledyr må gis så naturlige omgivelser som mulig basert på deres behov.

De Grønne i Bodø vil:

- utarbeide en kommunal dyrevelferdsplan
- gjøre kommunens ansatte i stand til å håndtere kjæledyr når dyrets eier ikke kan ta vare på seg selv
- opprette en støtteordning for frivillige aktører som jobber med dyrevelferd
- gjøre det enkelt å varsle om dyr som er skadet
- etablere flere hundeparker
- at kommunen sørger for at veterinærvakta har tilstrekkelig bemanning, basert på en løsning med egne smådyr- og stordyrvakter
- arbeide for at hunde- og katteeiere ID-merker dyrene sine og kastrerer/steriliserer katter som ferdes fritt utendørs
- arbeide for at Bodin 4H-gård skal bestå som et sted hvor byens innbyggere skal få kontakt med dyr